

Posamez

Naročnina listu: Celo leto 120 din. Izveš Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravnišvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Telefon interurban št. 113.

Ljubljana.

STRAŽA

Nedeljsen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravnništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

126. šte.**Maribor, dne 5. novembra 1923.****Letnik XV.****Na poti v zastavljalnico.**

Senator in proračunski poročevalec francoskega senata g. Berenger je obiskal vse države male antante, da se prepriča, ali bi bilo varno in umestno ugoditi želji teh držav po kreditu od poldruga milijarde francoskih frankov. Ker je o tem kreditu odločal z glasovanjem francoski parlament, je podal senator Berenger po svoji vrtnitvi francoski javnosti obširno izjavo o položaju v obiskanih državah in o razlogih, ki govorijo za odobritev kredita.

Moji vtisi so povoljni, pravi francoski senator. — Armature držav, ki so nastale ob razpadu Nemčije in Avstrije, so sicer še krhke, ali one obstojajo in evropski mir je odvisen od njihove stabilizacije. Francija je sama interesirana pri tej stabilizaciji. Njena politika je zvezana z razvojem male antante in tudi zunanjim razširjenjem potom lojalnega izvrševanja pogojev in dogovorov, ki so jih narekovali zmagovalci. Potem jasno priznava in naglašja: Mi ne dajemo kreditov iz darežljivosti, temveč to so enostavno krediti naše narodne obrambe v inozemstvu.

Potem razlaga, da so mirovni pogoji in dogovori razbili, a ne znova zgradili gospodarski okvir srednje Evrope in da je treba zopet zvezati vse gospodarske zveze, katere je vojna pretrgala. Navzdol Donave in okrog Karpatov je treba reorganizirati posebno zvezo interesentov in Francija je zainteresirana pri tej donavsko-karpatski obnovi v prvi vrsti. Francija vloga v to ogromen kapital in za vse, kar vложи, mora imeti tudi varno jamstvo.

Dvojni je problem srednje Evrope: obdržati teritorialni mir in obnoviti ekonomski mir. S tem soglašajo vsi državniki, s katerimi sem govoril na svojem potovanju, tako kralja Aleksander srbski (!) in Ferdinand rumunski, tako predsedniki vlad Pašić, Bratiano, Witosz, Seipl, Bethlen in tako tudi ministri financ in vojne. Ureditve in utrditve posameznih držav in njihova gospodarska koordinacija se zdi Francozu lahko izvedljiva, ko pravi:

Med malo antanto in Poljsko, Avstrijo in Ogrsko nisem ničesar videl, kar se ne bi dalo umiriti in ozdraviti. Narodi se dvigajo, delajo, sodelujejo. Jugoslavija se nahaja v polni narodni obnovi. (!) Beli Beograd se dviga s svojimi novimi zgradbami velikega štila kakor zapadni čar nad starim vzhodnim selom. Velika Rumunija ima bogate žetve in petrolej, samo treba bi bilo, da v financah ne prezira tujce. Poljska je bogata na šumah in rudah, rabi pa solidno finančno upravo. Čehoslovaški nič ne manjka. Avstrijo sem našel v popolnem finančnem vstajenju, Dunaj je sijajnejši kot pred vojno in že postaja bančni centrum Srednje Evrope. Ogrska sledi vzgledu Avstrije in aspirira na enako modro oskrbnitvo Društvo narodov, ki bi moglo dati njeni Budimpešti dvojni mesto, da postane banka za Balkan in glavno pristanišče za Donavo.

Za zmogovito Francijo bi ne bil samo greh, temveč zločin, če bi se abstinentirala od sodelovanja pri taki kontinentalni politiki. Prepričan sem se natančno, da bi dani krediti služili naši domači industriji in da bi poleg tega dobili še jamstvo in zastavo v važnih dohodkih (monopoli, gozdovi, carine itd., kar bi bilo vse natančno določeno in nadzorovano). Francija bi s tem pridobila pri svojih financah in v svoji kontinentalni politiki v središču in vzhodu Evrope.

Senatorjevo poročilo konča z zagotovilom, da je Francija s svojim vplivom očitno prišla na mesto nekdanje Nemčije, vsebuje pa v glavnem za nas naslednje točke: 1. Dunaj naj bi bil bančni centrum Srednje Evrope. 2. Budimpešta naj bi bila banka za Balkan in luka za Donavo. 3. Države male antante pa naj bi se oborožile s pomočjo francoskega denarja proti varnemu jamstvu in zastavi, da bo zavarovana francoska kontinentalna, to je protiangleška in protiruska politika.

Francoska briga za države male antante pa ima še drugo ozadje, katero osvetljuje pariški dnevnik «L'Oeuvre», ki je v opoziciji proti sedanji francoski vladi. V tem listu imamo od 26. pretečenega meseca članek, ki dokazuje, da se ne poklanjajo milijardni krediti ne v interesu Jugoslavije, ne v interesu male antante, temveč najprej v to svrhu, da se pomaga francoski industriji topov, ki je sedaj v veliki krizi. Francoska metalurgična industrija se je pred vojno držala načela: izdelovati malo, a prodajati drago, sedaj pa izdeluje preveč in nima kupcev. Za to je šel g. Berenger na potovanje, da plasira nekaj blaga francoske težke industrije. A kakšno je to blago, ta materijal? Za vojno ali mir? Člankar spominja na slučaj z Bolgari in Turki, ki so od Francije dobivali topove, da vojskujejo proti Franciji. Gre torej v prvi vrsti edino in samo za subvencijo, katero hoče francoska vlada in g. Berenger dati francoski težki industriji.

Francoski veleindustriji v korist in na ljubo se mi zadolžujemo in če bo francoski režim Dunaju in Pešti poveril ali pa tam v lastni režiji vzdrževal zastavljalnico, bo Beograd tja tudi nosil naše skupne monopole, carine in gozdove.

Politični položaj.

Razvrstitev uradništva. V petek je izšla v «Službenih. Novinah» razvrstitev uradništva po kategorijah. O tej razvrstitvi smo že enkrat govorili, primerjajoč jo s posameznimi oficirskimi čini. V primeri z oficirji je uradništvo zelo zapostavljeno in objavljena razvrstitev ima tudi to napako, da se prav lahko dogodi, da bo službeni tovariš z enako službeno dobo in celo boljšo kvalifikacijo ostal v nižjem položaju. Nad razvrstitvijo so uradniški krogi ogorčeni in razočarani. V Beogradu pripravljajo protestno enketo.

Vprašanje varnostne službe in orožništva. V finančnem odboru je povodom razprave o proračunu notranjega ministristva Jugoslov. klub protestiral proti velikanskim izdatkom in ogromnemu številu obojca, ki tvori poseben oddelek takozvane «državne varnosti». Ta oddelek je posledica zakona o zaščiti države ter je popolnoma odveč. Dolgotrajna debata se je razvila tudi o orožništvu. Proračun predvideva kredit za 20.000 orožnikov in 577 orožniških častnikov. Tekom debate je dr. Kulovec ostro protestiral proti znanim odpustitvam sposobnih slovenskih orožniških častnikov in odločno zahteval njihovo reaktiviranje. Pomočnik ministra je obljubil, da bo to zadevo še enkrat proučil in zahteve poslancev Jugoslov. kluba po možnosti upošteval. Dr. Kulovec se je nadalje bavil s proračunom za orožništvo in zahteval znižanje kredita, ker imamo v državi dejansko le 12.000 stalno nameščenih orožnikov, proračun pa predvideva kredit za 20.000 mož. Poslanec dr. Kulovec je nadalje zahteval, naj se postavijo orožniške postaje le tam, kjer so res potrebne. Opozicija je pri tej priliki izražala mnenje, da mora biti naša država jako razdrapana, če potrebuje tako veliko število orožnikov. Vsi opozicionaleci so nadalje naglašali potrebo po večji previdnosti pri sprejemu orožnikov, da se ne bodo dogajali slučajji, da se sprejemajo v orožniško službo splošno znani odmetniki.

Napad na našega vojnega atašeja v Sofiji. Tekom petka je bil izvršen na našega vojaškega atašeja v Sofiji generalštabnega podpolkovnika Krstiča predrzen atentat. V njegovo stanovanje so prišli trije neznanci s pretvezo, da imajo za podpolkovnika neko pismo. Sluga, kateremu so se neznanci zdeli sumljivi, je zahteval, naj izroče pismo njemu. V tem hipu pa so neznanci planili nanj in ga težko ranili. Na njegov krik je vstopil v sobo podpolkovnik in razvila se je ostra borba, tekotem katere je dobil podpolkovnik več poškodb. Neznancem se je posrečilo uiti. Dan pozneje je zboroval ministrski svet pod kraljevim predsedstvom. Predmet razprave je bil atentat na našega vojaškega atašeja v Sofiji. Vlada je sklenila napraviti v Sofiji ostro demaršo, zahtevati odškodnino in bo povabila tudi ostale zastopnike tujih držav v Sofiji, da se njenemu koraku pridružijo.

Naša in druge države za grško monarhijo. Naš poslanik v Atenah, g. Balugdič, je sporočil grškemu zunanjemu ministru, da Jugoslavija in njene zaveznice ne bi mogli ostati ravnodušne, če bi prišlo v Grčiji do izpremembe sedanjega monarhističnega režima. Tudi angleški poslanik je jako energično interveniral v prilog monarhizma in izjavil, da bi angleška vlada gledala v takem slučaju na Grčijo z velikim vznemirjenjem. O tem koraku našega in angleškega poslanika v Atenah so v Belgradu mnogo razpravljali.

Po svetu.

Grozodejstva bolgarskega režima. V Cankovi vladi so tudi socialdemokrati, ki poprej v Bolgariji niso ničesar pomenili, ker so jim vse pristaše pobrali komunisti. Združili so se s komitsko-meščanskim režimom, da bi se z nasiljem politično okoristili. Cankova vlada že kar vnaprej deli mandate in jih je tudi socialistom precej prisodila. Radi zveze gospode, komitov in socialdemokratov se socialdemokratski listi po drugih državah prav malo brigajo za današnje razmere v Bolgariji in edina «Arbeiter-Zeitung» na Dunaju je bila že od početka tako poštena, da je obsodila bolgarsko socialdemokracijo ter odklonila vsako sorodstvo z njo. Sedaj opisuje isti list grozodejstva bolgarske vlade po pripovedovanju nekega bolgarskega emigranta. Iz dolgega poročila posnemamo naslednje: Do uporov je prišlo povodom aretacij, ki jih je vlada v vedno večjem številu izvrševala po padcu Stambolijskega in po njegovi strašni smrti. Iz vasi so gonili vojaki do malega vse moške, pa tudi mnogo žensk. Dokler so iz enega kraja odvedli po 200—300 ljudi, je šlo še vse to mirno in brez odpora, upori so se šele začeli, ko je bila cesta ob progi Sofije proti Carigradu čisto naphana z ujetniškimi transporti ter prave in provizorične ječe tako natlačene, da žetve niti sedeti niso mogle. Jelniki so začeli bežati in ko je dal v Serambeju vojaški poveljnik s strojnimi streljati v cel ujetniški transport, so se začeli tudi vojaki zoperstavljeni krvniškemu povelju in delu. Upor se je hitro širil po deželi in vlada je začela

svojo akcijo z Wranglovci in komiti. V Serambeju je bilo koncentrirano taborišče ujetnikov in tu so ruski kozaki in macedonski komiti dobesedno gazili v njihovi krvi. Del taborišča je bil določen kot morišče. Smrti zapisane ujetnike-kmete, delavce in inteligente so naphali skupaj in potem tako dolgo s strojnimi streljali v maso, dokler ni vse obležalo. Zadaj so izkopali obsežne jame in ko prvi še niso bili pokriti s prstjo, je že druga gruča padala pod streli. Po noči so iz drugih krajev in ječ prevažali na tovrstnih avtomobilih zvezane in povprek kakor drva naložene žrtve v serambejsko klavnico. Kot aranžerja tega pokolja imenuje poročevalec enega od morilcev Stambolijskega, ki je pozneje dobil važno mesto v Sofiji.

Grška vstaja in princ Nikolaj. Grški princ Nikolaj v nekem pismu, naslovljenem v «Journal des Debats» zavrača trditve, da bi on posredno ali neposredno podpiral zadnjo vstajo v Grčiji. List pa zopet zavrača njegov dementi ter pravi, da se princ Nikola ne sme čuditi, če se tudi njega spravlja v zvezo z grškimi vstajami, ker je on vendar med in po vojni igral važno vlogo v Grčiji ter dajal prav slabe nasvete svojemu bratu pokojnemu kralju Konstantinu. Princ Nikolaj se nadalje očita, da ima že od nekdaj zveze z največjimi intriganti v germanofilskih krogih.

Položaj v Grčiji. Po zadušenem uporu delajo grška vojna sodišča s polno paro, da kaznujejo upornike. Ker so glavni voditelji večinom pobegli, jih sodišča obsodijo v odsotnosti na smrt. Prva smrtna obsodba je bila te dni izvršena nad nekim majorjem v Solunu. Sledilo mu bo pa še gotovo par stotin oficirjev, ki so se uprli proti sedanji vladi. Sedanji grški režim je precej podoben bolgarskemu v preganjanju nasprotnikov. V Solunu je zelo vneto zagovarjal uporne častnike pred vojnim sodiščem neki advokat. Ker se je sodišče balo, da bi njegov zagovor koristil obtožencem, so ga kar med obravnavo dali zapreti. Govorice, da bo odstavljen grški kralj, je vlada dementrala na ta način, da je pri posvetovanju sklenila, da Grčija še nadalje ostane kraljevina. Sicer je kralj v Grčiji marioneta, ki nima v politiki nikake moči, vendar bi sprememba vladne politike lahko povzročila nove homatije. Zato so se celo vladi zvesti republikanci izjavili za sedaj za kraljevino.

Propadanje Dedeagača. Atenski listi pišejo, da je Dedeagač, ki bi lahko zavzemal najvažnejše mesto na Balkanu, danes v popolni katastrofi. Nekdaj trgovski centrum, je danes to mesto brez vsakega pomena. Vzroki tega propadanja se najdejo takoj, če se pogleda na zemljevid. Dedeagač je, namreč danes popolnoma izoliran. Poprej pa se je iz njega zlasti izvažala živina proti Odrinu in Sofiji, kakor tudi proti Čataldži. Vsled propadanja tega mesta trpi cela Trakija in je potrebno, da atenska vlada čimprej stopi v pogajanja z Bolgarijo ter zaključi z njo trgovski dogovor. To zahtevajo vsi trgovci iz Trakije, da rešijo sebe in nekdanj tako važno mesto.

Povratak kronprince v Nemčijo. Nemški eks-kron-prince je zaprosil vlado, da mu dovoli povratak v Nemčijo. Socialistični ministri so bili proti temu, da se kronprince naseli v Nemčiji, Stresemann in večina ministrov pa je bila mnenja, da prince ni več nevaren državi ter so sklenili, da se mu dovoli povratak. Kronprince je dospel v Nemčijo ter se bo naselil na gradu Oehls v Gor. Sleziji.

Črne srajce italijanskih fašistov. Šef javne varnosti v Italiji je izdal naredbo, v kateri prepoveduje nošenje črne srajce vsakemu, kdor ni fašist. Pa še fašistom je dovoljeno nositi črne srajce samo takrat, kadar nastopijo skupno pod vodstvom svojih poveljnikov.

Vodja angleške delavske stranke o položaju Evrope. Angleška delavska stranka ima še veliko bodočnost in za to so velike važnosti besede njenega voditelja Macdonalda, katere je nedavno naslovil na razmer in bodočnost Evrope ter z ozirom na posebno stališče Anglije do drugih držav. Macdonald je dejal: Društvo narodov moramo napraviti za svetišče Evrope, a ne smemo še nadalje gledati v njem dosedanega izvršilnega odbora zmagovalcev, v katerega so drugi narodi povabljeni samo, da gledajo in da s svojo prisotnostjo dajo sklepom zmagovalcev splošno veljavnost. Angleške koristi se ne dajo ločiti od evropskih koristi, in pravtako se te ne dajo ločiti od koristi sveta. Odgovornost imamo tudi napram Nemčiji in se jej ne smemo odtegniti, tudi, če komu ta izjava ni všeč. Dogodki zadnjih dni so nam pokazali, da je zmagovalcev odgovoren napram prejšnjemu sovražniku. Skrbeti moramo za to, da Nemci ne bodo poteptani in zasluženi; to bi bila kričica in ob enem nevarnost za vso Evropo. Vprašanje je, kaj naj storimo. Staro sredstvo zvez in tajnih pogodb ne velja nič več, to pomeni samo vojsko na vojsko, in bi bilo potem res bolje, če pustimo vse skupaj pri miru, če ne sodelujemo ne pri rešitvi in ne pri pogubi Evrope, če se zarijemo v našo nedostopno državo in prepustimo času, naj opravi z nami. A taka politika bi ne bila prava, valovi bi nas gnali tako, kakor hočejo oni, in ne, kakor hočemo mi. Kako torej, če zvez in dogovorov ne maramo, in se vendar hočemo in moramo udeležiti

vati? Korak za korakom moramo ustanavljati sodišča in mednarodne komisije, ki naj bi s sodelovanjem vseh narodov se lotile problema za problemom, vprašanja manjšin narodnega gospodarstva, osebne prostosti, finance itd. Tako bi začeli drug drugemu zaupati in razoroženje bi potem prišlo samo od sebe. Ta politika bi odstranila grožnjo prihodnjih vojn, ki sta jo kot dedščino zapustila svetovna vojna in njej sledeči nasilni mir sedanjemu in prihodnjemu rodu.

Razprava proti morilecu Vorovskega. Danes se začne v Lozani proces proti atentatorju Conradi, ki je ubil sovjetskega delegata Vorovskega povodom lozanske konference. Kakor znano je atentator živel pred vojno kot priseljenec v Rusiji ter je bil najprej oficir caristične, potem pa protisovjetske armade. Kot motiv svojega zločina navaja maščevanje nad sovjetskimi predstavniki, ki so zaplenili njegovo premoženje. Za razpravo vlada veliko zanimanje in ji bodo prisostovali ruski aristokrati in caristi iz Švice in iz drugih držav, deloma kot priče, deloma pa kot poslušalci.

Trockij o Poljski. Na zborovanju kovinarjev v Moskvi, kjer je imel Trockij važen govor o notranjem in zunanem političnem položaju, je bilo izrečeno tudi naslednje na naslov poljske republike: Če se Nemčiji teži iz raznih razlogov za zvezo z Rusijo, potem je pač potrebno in tudi koristno za poljsko republiko, da postane most med Nemčijo in Rusijo. Če pa Poljska tega ne, potem bo kmalu izginila. Značilno je, da poljski listi, ki so drugače toliko poročali o Trockijevem govoru, te izjave niso prav nič omenili. Poljski režimski tisk namreč na vsak način hoče zabraniti, da bi med narodom vstali pomisleki in razmotrivanja o potrebi dobrih odnosov z najbližnjimi sosedi, to je z Rusijo in Nemčijo.

Onevne novice.

Vabilo na občni zbor Slovenske krščansko-socialne zveze v Ljubljani. V četrtek, dne 15. novembra t. l., se vrši v Akademskem domu v Ljubljani ob pol 10. uri dopoldne občni zbor SKSZ. Pozivljani vsa včlanjena društva in organizacije, da pošljejo na občni zbor gotovo vsaj po enega zastopnika z legitimacijo društvenega odbora, ki ga opravičuje za glasovanje. Zaradi 3. točke dnevnega reda (poročilo in sklepanje o spremembi pravil in o sestavi in obveznosti poslovnika) je potrebna navzočnost ¾ delegatov. Zastopniki društev, ki pridejo na občni zbor, imajo pravico do polovične vožnje v dneh 14., 15. in 16. novembra. (Doma kupijo cel listek do Ljubljane, pri občnem zboru dobe potrdilo prisotnosti s tem potrdilom in doma kupljenim listkom se vozijo dne 15. in 16. novembra brezplačno domov. Listka torej ne smejo oddati pri izstopu v Ljubljani.) Dnevni red občnega zbora je bil objavljen v oktoberski številki «Vestnika SKSZ». Na delo za procvit krščansko-socialne prosvete! Ljubljana, dne 26. oktobra 1923. — Dr. Josip Puntar, t. č. poslevoedeči podpredsednik.

Obmejna komisija, sestoječa iz zastopnikov vlade SHS in Nemške Avstrije je dne 3. novembra končala svoje delo v Radgoni. Od Spilja do Radgone se je komisija vozila s čolnom po Muri. Obravnavala je vprašanje lastnine ribolovstva v Muri, ugotovila, kje je nujna potreba regulacije reke ter zabeležila lastnike vodne sile ob Muri. Prvi dan je poslovala v Ceršaku, pri tamošnji tovarni za lepenko, nato na Sladkem vrhu, kjer se istotako nahaja enaka tovarna. Dne 2. novembra je komisija poslovala v Gornjem Čmureku in Radgoni. Ribolov v Muri bo na slovenski strani odslej do polovice reke last slovenskih občin, ki segajo na Muro. Pravica do vodnih sil na slovenski strani ostane dosedanjim lastnikom mlinov, žag in tovarn neokrnjena. V zapisniku se je ugotovilo, katera stran mora izvršiti regulacijska dela. Komisija je obenem beležila pritožbe prebivalstva glede malega obmejnega prometa. V Radgoni se je vršila v mestni hiši dne 3. novembra popoldne skupna seja jugoslovanskih in avstrijskih delegatov. — Beležile so se obojestranske sporne zadeve. Avstrija se je posebno pritoževala radi preostrega poslovanja gornjeradgonske carinarnice. Znani dr. Kamniker, bi zopet rad igral ulogo drznega komandanta nemške «Bauernkomande». Iz Radgone se odpelje komisija v Maribor, odkoder se napoti v torek ali sredo na Koroško. Tam se bo uredilo vprašanje ribolova, vodnih sil in regulacije reke Drave v onih krajih, kjer reka dela mejo med obema državama. Poleg tega bo komisija v Mežiški dolini skušala urediti še nekatere druge spore glede obmejnega prometa. V drugih krajih ob meji komisija ne bo poslovala. Koncem tega tedna se bo v Mariboru napravil obširen zapisnik in stavlili predlogi za spremembe v malem obmejnem prometu. Nato se bo ves material, ki ga bo zbrala komisija, predložil vladi v Beogradu in vladi na Dunaju v končno rešitev.

Nekaj o potnem listu in vizumu. Med zastopniki Avstrije in naše države se vršijo sedaj v obmejnih krajih posvetovanja glede ureditve še dosedaj spornih vprašanj in olajšav medsebojnega prometa. V očišled tem konferencam se bavi avstrijsko časopisje z vprašanjem odprave potnih listov in beleži tozadevno sledeča pametna dejstva: Zadnji čas se zelo veliko govori in piše o odpravi potnih listov in pred vsem pa vizuma. Ako hočemo na novo poživiti promet tujcev, moramo na vsak način misliti na to, da se medsebojni promet kolikor mogoče olajša. Ogromno je število onih, ki so proti nadlogi potnih listov in potrebo potnega lista zagovarja le peščica ljudi, češ: vsaka država ima pravico, da se na podlagi potnega lista zavaruje proti neljubim osebam; na drugi strani jej pa tudi vizumi nesejo prav lep dobiček. Znani nemškoavstrijski strokovnjak o državnem štedenju dr. Hornik je glede Avstrije in Jugoslavije do pare natanko izračunal, da stane vzdrževanje

konzulatov veliko več nego vržejo državi vizumi. Ravno radi verodostojne izjave dr. Hornika se pripravlja Avstrija na to, da spremeni sedanje predpise glede potnih listov in olajša medsebojni promet. Avstrijci in Jugoslavlani se pač nikoli ne bomo navadili na tolikanj nepotrebno nadlogo potnih listov, ker smo bili do izbruha svetovne vojne navajeni na potovalno prostost. Pred vojno je zahtevala potni list Rusija in še nekatere balkanske države. Šele vojni položaj je zahteval natančno kontrolo potnikov in po celi Evropi se je razlila šiba božja potovalnih šikan. Takoj po prevratu pa je bila zadeva s potnimi listi še slabša, ker je stopilo predvsem vprašanje prehrane v ospredje. Bogzna, kaj vse so zahtevale po preobratu oblasti od človeka, ako je hotel od nas v Avstrijo in obratno. Kolikokrat se je zgodilo, da se je marsikateri potnik oborožil z desetimi potnimi dokumenti, a ga je še kljub temu kak kontrolni organ zavrnil in mu onemogočil potovanje. Šele pred dvema letoma sta postala potni list ter vizum nekaka formalnost. Danes je vizum samo denarno vprašanje in preizkušnja potrpežljivosti. Ravno v denarnem oziru zadene vprašanje vizuma potnike III. razreda posebno v živo in znašajo n. pr. na progi Gradec—Trst stroški potnega lista in vizuma polovico cele vožnje. Treba pa tudi pibiti, da je danes radi zboljšanih gospodarskih razmer v Avstriji medsebojni promet med nami in Avstrijo veliko živahnější, nego je bil prvi čas po prevratu. In ravno radi vedno bolj razvijajočega se prometa med obema državama je tudi število onih, ki so za odpravo vizuma na obeh straneh od dne do dne večje. Merodajni nemškoavstrijski krogi so prepričani, da bo prišlo v najkrajšem času med Avstrijo in Jugoslavijo do znatnih potovalnih olajšav in do odprave raznih šikan in nepotrebnih stroškov. Avstrijsko časopisje pa tudi beleži, da je ravno upeljava potnih listov marsikaterega prisilila, da se je pobrigal za državljanstvo in si uredil svoje legitimacijske zadeve. Popolna odprava potnih listov, bi bila tudi odprava legitimacij in do tega še dolgo ne bo prišlo. Ugotovitev potujočih oseb se lahko izvrši brez šikan od strani nepotrebnih kontrolnih organov, n. pr. od konduktarjev, carinikov in nikakor ni potrebno, da bi se za to službo nameščali posebni ljudje. Gotovo je v državnem interesu potrebno, da se lahko tuje državljanje ugotovi, ali jim zabrani potovanje in ravno oradi tega je pri sedanjih poveljih razmerah potreben potni list ali kaka druga legitimacija, a vsekakor pa se mora prej ko prej odstraniti šikana z vizumi, od katere tudi države nimajo nič.

Občni zbor naše stranke jih skrbi. Občni zbor naše stranke najbolj skrbi demokrate. Bogzna kaj vse so znali povedati ter pisati o tem zboru in to samo radi tega, ker se sami ob takih prilikah, kot je občni zbor najbolj grizejo med seboj in bi radi videli, da bi se policajdemokratski spor ter prepir naselila ter vgnezdila tudi v naši stranki. Demokratska glasila so že teden pred občnim zborom oznanjala razne struje v naši stranki, ki so si nasprotne med seboj kot ogenj in voda, a sedaj v očišled občnemu zboru pa sami priznavajo, da so vesti o sporu med klerikalci beležili samo kot kronisti. «Narod» si je za «Jutrom» najbolj brusil jezik glede spornega položaja v SLS, a v sobotni številki že priznava sledeče: Na seji načelstva SLS, ki se je vršila v nedeljo, so razpravljali o resolucijah, ki se predložijo zboru zaupnikov dne 4. in 5. novembra. Te resolucije se v glavnem nanašajo na vprašanje novih davkov, na strankino organizacijo in na notranje politične odnose. Koncem seje se je razpravljalo o političnem položaju ter sklenilo, da naj klerikalni parlamentarni klub vstraja pri svoji dosedanjji politični taktiki. Ostanje torej vse pri starem!

Demokratski tam-tam! Iz Ljutomeru poročajo: Pri nas je redkokje dobiti «Jutro», a še manj pa «Tabor». Radi tega smo šele sedaj čitali poročila o «sijajnem» shodu policajdemokratskih zaupnikov v Ljutomeru pri Sršenu. Človek se mora na glas nasmehnuti, ako čita o demokratski «sijajnosti». Sijajno govorjeno, ako beležimo, da se je udeležilo demokratskega tam-tama 40 ljudi in presneto dvomljivo, ako je bilo med temi 20 pravovernih demokratov. Ljudje so šli k Sršenu iz radovednosti, da bi videli demokratsko prikazen dr. Žerjava. Shodu je predsedoval ljutomerski advokat dr. Stanjko, ki se je ponižno zahvaljeval po vsakem govoru za sijajne, navdušene in vzhicene besede. Govornikov je bilo skoro več nego zborovalcev. Govorili so: dr. Žerjav, mariborski dr. Kukovčev, lakaj dr. Lipold, dr. Gosak iz Ptuja in konjar Petovar iz Ivanjkovec. Radi varnosti so imeli tik pred gostilno «nakurbljan» avto, da bi v slučaju nevarnosti takoj odfrčali. Ko je po končanih govorih demokratskih govornikov hotel govoriti še naš pristaš, je dr. Stanjko shod takoj zaključil in gospoda se je odpeljala. . . Ako mislijo demokratje, da so s tem shodom v Ljutomeru kaj pridobili, se presneto motijo. Povest o sijajnosti demokratskega shoda v Ljutomeru čita vsak s posmehom. Ako zborujejo demokratje povsod tako sijajno kot v Ljutomeru, potem pri vsej demokratski politični sijajnosti ne bodo spravili za prihodnje volitve skupaj glasov za eden sijajen JDS — mandat!

Razveljavljena naredba. Proti naredbi prosvetnega ministra, ki zahteva za šolo tudi nekaj verskega življenja, je slovensko liberalno učiteljsvo dvignilo silen vik in krik, češ, sedaj bo propadla šola, propadla bo država, propadel bo ves svet, če bodo tudi učitelji morali vedeti, da obstoji na svetu nekaj, kar se imenuje vera in verski obred. UJU je tako glasno zaukalo, da so slišali njegovo ukanje tudi v Beogradu, nakar je minister prosvete zlezel pod klop in odredil «odmah», da njegova naredba za Slovenijo ne velja. UJU bo torej še nadalje lahko mirno spalo, ne samo ob delavnikih, ampak tudi ob nedeljah.

Župnijo Brezno ob Dravi je dobil tamkajšnji upravitelj Marko Sagaj. G. Sagaj bo 1. decembra v Marenbergu instaliran.

Država v državi. Wranglovci so se tako usidrali v naši državi, da se jih lahko imenuje država v državi. Poleg oficirskih in kadetskih organizacij pa imajo tudi svojo policijo, ki zasleduje in nadzoruje vse ruske begunce. Med Rusi, ki so razkropljeni po naši in drugih državah je namreč mnogo takih, ki niso prišli sem z Wranglovci ali drugo protisovjetsko vojsko, temveč so se slučajno zatekli v tujino ali pa so tu ostali kot nekdanji avstro-ogrski vojni ujetniki. Sovjeti so sedaj vse emigrante, razven vodilnih glav kontrarevolucije amnestirali in vsi se lahko vrnejo domov. Danes, ko se razmere v Rusiji očividno boljšajo, si mnogo beguncev tudi želi nazaj. Wranglova policija pa nadzoruje vsakega Rusa ter dela z vsemi sredstvi, da se nihče ne more vrniti v domovino. Ruski begunci, ki stojijo izven Wranglove organizacije, se nahajajo v silno bednem položaju, najhujše je pa to, da jim Wranglovci branijo vrnitev in da jih naši vladi ovajajo kot boljševike. Naša oblast seveda Wranglovo policijo in oblast podpira ter naseda njenemu ovaduštvu.

Proti novemu občinskemu zakonu, ki ne dela nikake razlike med mesti so vložili župani vseh večjih mest države apel na ministrskega predsednika, notranjega ministra in parlamentarne grupe. V apelu, ki je sestavljen v obliki resolucije, protestirajo proti načrtu novega občinskega zakona ter zahtevajo, da se novi zakon najprej predloži mestnim županom, da ga prešudirajo, vlada pa mora od županov stavljen predloge respektirati ter zakon spremeniti, da bo v resnici odgovarjal potrebam mest, ki bi po novem zakonu izgubila svojo avtonomijo ter žnjo tudi svojo važnost.

Novi sejmi. Ministrstvo za trgovino je tržni občini Gor. Radgona dovolilo 4 letne živinske in kramarske sejme. Prvi se bode vršil na Leopoldovo dne 15. t. m. Radgonski leopoldov sejm je bil od nekdanj nekaj izrednega in znan daleč na okrog in obiskan od vseh strani. Upamo, da bode gornjeradgonski leopoldov sejem vrednega naslednika bivšega radgonskega, ki se je deloma tako tudi vršil na gornjeradgorskem ozemlju. — Sicer pa se opozarja na današnji oglaš trga Gornja Radgona.

Zvišanje taks v bolnicah po Sloveniji, v Srbiji pa brezplačno zdravljenje. Druga sekcija finančnega odbora je te dni razpravljala proračun ministrstva za ljudsko zdravje. Ker novi uradniški in vojaški zakoni predvidevajo brezplačno zdravljenje uradnikov in vojakov po državnih bolnišnicah in kopališčih, je proračun tega ministrstva znatno zvišan, zlasti postavke za bolnišnice in kopališča. Opozicija je ugovarjala zoper visoke izdatke za razne komisije in tehnično vodstvo kopališč. Referenti so nato tolažilno izjavljali, da namerava državna oblast itak vsa kopališča v najkrajšem času oddati v zakup privatnikom. Izredni stroški za bolnišnice in kopališča so zvišani za Srbijo od 4 na 24 milijonov dinarjev, za prečanske dežele pa od 11 na 30 milijonov dinarjev. V prečanskih krajih bodo ti stroški pokriti z zvišanjem taks po bolnicah in kopališčih, v Srbiji pa ostane zdravljenje po državnih zavodih popolnoma — brezplačno.

Tajništvo Slov. ljudske stranke v Celju, hotel Beli vol, I. nadstropje daje članom SLS informacije in pojasnila v davčnih, vojaških, obrtnih, trgovskih, pravnih, šolskih, zapuščinskih, občinskih, pokojninskih in raznih drugih zadevah. Nudi posredovanje in pomaga vlagati razne prošnje, pritožbe in prizive, kakor prošnje za dopuste, za odpust, oziroma skrajšanje vojaške službe, prošnje za koncesije, potne liste, državljsko pravico, prošnje za povrnitev stroškov, odpust odnosno zmanjšanje globe, za razne podpore, penzije, nadalje posreduje v vseh društvenih in organizacijskih zadevah itd. Člani, obračajte se v vseh zadevah na naše tajništvo v Celju.

O gradbi železnice z vojaško delavskimi močmi piše «Morgen»: V Beogradu so sklenili, da bo zgradilo železnico Veles—Stip vojaštvo. Za to delo se bo uporabilo 2000 vojakov in na ta način si bo prihranila država lepe milijone. Dejstvo je, da tudi naša država razpolaga z znatnim številom železniških čet, ki bi bile zmožne, da se lotijo zgradbe kake železnice in tudi je res, da bi se lahko za tako delo pritegnilo pehoto. Treba pa pibiti, da je vprašanje cenih vojaških moči samo prevara. Vojak dela dobro in veliko, ako gre za delo, ki naj bi bilo gotovo v par dneh. Vojaštvo je za delo, ki traja 2—3 dni, ker ima telesna delomožnost svoje meje. Vojak, ki dela več nego 2—3 dni, začne zaostajati in njegovo delo se niti primerjati ne da z delom strokovnega delavca. Ako noče višja vojaška oblast pri delavskih vojaških četah napraviti izvežbe in discipline, potem jih mora pri delu izmenjavati in ravno zaradi tega zelo trpi hitro napredovanje dela.

Strah pred aferami. Kakor smo že poročali, se v Beogradu posvetujejo glede zgradbe nove tovarne za orožje v Kraljevu. Za to zgradbo se zanimajo tudi parlamentarni krogi in se že vnaprej bojijo, da bi celega načrta ne omogočila kaka afera večjega obsega. Je nekaj značilnega za mentaliteto naših parlamentarcev, da se ne more pri nas prav nič začeti ter podvzeti, kar bi ne vzbujalo nezaupanja in kar bi se ne spravljal v stik s korupcijo. Ta pojav je zelo žalosten in izvira iz izkušenj, koje lahko doživljamo pri vsakem koraku. Pri takih razmerah se pač ne smemo čuditi, da se ne moremo v inozemstvu postaviti na trdnjša gospodarska tla. Ako nimajo lastni državljani zaupanja do lastne uprave, kako bi naj potem stremil za sklepanjem gospodarskih odnosov z nami kak angleški trgovec. — Vsak se nas izogne v močnejšem krogu, ali pa skalkulira cene tako, da ima pri vseh morebitnih izgubah še vedno dobiček. Gotovo pa je tudi to, da se ravno pri nas

nekateri afere čisto nepotrebno povišujejo in raznašajo v javnost potem političnih in gospodarskih nasprotnikov. Iz ene afere se fabricirajo razne druge in nikakor se ne smemo čuditi, da ne uživamo zaupanja pri lastnih ljudeh, še manj pa pri inozemcih. Pri nas je pač potrebno prečiščenje uprave in potem bi tudi izginil strah pred aferami.

Mlad nov tovariš od Sv. Benedikta se vabi v naše društvo, predsednik ne trpi kontrabantov. (Učit. Tov. št. 43 v poročilu uč. dr. za svetolenarski okraj). Tako, gospoda! Ni dovolj, da sem svojemu šefu večkrat pred zborovanjem in enkrat po zborovanju jasno povedal svoje mnenje o UJU, še si dovoljuje g. predsednik poiskovati v Tovarišu, češ, to ga bo zbadlo. Da, zbadlo me je, pa ne ravno beseda »kontrabant«, ampak zbadla me je vaša otroška naivnost, kajti znajte, da so mladi ljudje poleg zrelostnega izpita na zavodu, jeli napravljati tu di zrelostne izpite za življenje in da bo nastopila doba, ko ne bo več mlado učiteljstvo slepo sledilo mišljenju starejšega, ali pa svoje nazore zatajevalo radi tega, da se šefu in kolegom ne zameri. Rezultati počitniških zborovanj UJU so pa tudi jasno dokazali, da oni, ki hoče živeti in delovati na podlagi krščanske morale, ne more UJU-jevskega programa apercepirati, to je sprejeti. Med mojim in pa še mnogih tovarišev in tovarišice naziranjem ter Vašim naziranjem je v tem oziru nepremostljiv prepad, ki se z Vašimi frazami o neki strpljivosti ne da premestiti. Saj je nadzornik Flere na pljuški skupščini jasno in določno izjavil približno takole: »Pri znajmo enkrat jasno in odkrito, da je naša organizacija napredna in svobodomiselná. Vsa čast mu, je vsaj enkrat svojo pravo »farbo« pokazal, pa ne samo svoje, ampak tudi »farbo« UJU! Da ste pa dosledni svobodomiselní, je pokazal na ljubljanskem kongresu dr. Rape, ki je v govoru, v katerem je razvijal misli o organizaciji šole rekel, da Vaše učiteljsvo šole tako dolgo ne more smatrati kot popolne, dokler vladata v razredu dva. — Kdo tvori to dvojico, ve vsak. To sta učitelj in katehet. Verska vzgoja pa UJU zelo smrdi, to priča posebno 42. številka Tovariša. Da Vaša organizacija sega pod formo liberalizma v kulturni boj, to pojejo že kosi in srače po gorah sedaj, ko ni več grozdja. Kdor je imel priklíko, da je čital češki pokroharski list »Orel a Sokol«, ve, da je sokolstvo avantgarda liberalizma in najhujši nasprotnik katoliške cerkve. Orjuna pa je organizacija, ki je s svojim nastopom izsilila še Hanao in Srnao, tako, da se te tri organizacije bojujejo druga z drugo za obstanek ravno najbolj trudijo, katera bi bolj in bolj razdražila strasti narodnega sovraštva. Po kakovosti svojih članov pa je pribežališče grešnikov, ki jim je mar in briga pitje in pretepanje za narod, za plačilo pa mast na korita. Da je 99 odstot. Sokolov-orjunašev, ki podpirajo in vpijejo v demokratski rog, to je že nešteto krat dokazano. Mislim, gospoda, da bo za enkrat dovolj; da boste pa vedeli, da nisem samo jaz »kontrabant«, ampak jih je še mnogo drugih. Mislili ste pač: »Udarimo po mladem pastirju in razkropila se bo mlada čreda.« — Bridko se motite! Obsodili in zavrgli smo Vaš že davno in na svoji poti, na poti za krščansko vzgojo bomo vztrajali naprej. — H. J., učitelj.

Protest proti italijanskemu nasilju. Iz Šmarja pri Jelšah poročajo: V torek dne 23. oktobra t. l. so priredili vsa tukajšnja društva protestno zborovanje proti italijanskim nasilstvom, ki se vrše napram našim neodrešenim bratom v Julijski Benečiji. Zborovanje se je vršilo v gostilni g. Habjana. Zborovanje je otvoril g. živinozdravnik Goljar, ki je razložil namen in pomen sestanka. Nato je podal besedo g. notarju dr. Šorliju, ki je naslikal krivice, ki jih trpe Slovani v Primorju pod Italijani. Pozval je vse, da naj ne pozabijo trpečih bratov, da naj imajo srce za nje in ob tej priliki se je na poziv g. nadučitelja poživila podružnica Jugoslovanske Maticе za šmarnski okraj. Izvolil se je novi odbor in sicer: predsednik sodni predstojnik g. dr. Šašelj, blagajničarka gđc. Rukež, odbornika gg. kaplan Jošt in notar dr. Šorli. Po sklepu zborovanja se je sestavila tozadavna resolucija, ki se je brzojavno odposlala pokrajinski vladi.

Arhijerejski zbor v Sremskih Karlovcih. Te dni je končal v Sremskih Karlovcih arhijerejski zbor, ki je razpravljal o reformi koledarja in o drugi žentitvi pravoslavnih svečnikov. Seje so bile zelo burne, ker so se pojavile tudi struje, ki so sklepe carigradske konference o koledarski reformi kratkoma odklonile. Prizrenski vladika je bil prvi, ki je to zahteval ter želel, da stavi predlog o sklicanju nove carigradske konference. Zbor se je dovršil s tem, da se je izvolil poseben odbor, ki bo ta vprašanja proučeval in potem o tem poročal.

Incident na zagrebškem pokopališču. Na dan Vseh svetnikov je prišlo na zagrebškem pokopališču Mirogoju do mučnega incidenta pred grobom Draškovičevega morilca Aliagiča. Grob je bil zastražen od policistov, ki so branili ljudem polagati na grob vence. Ta odredba je vzbudila v ljudeh veliko nevoljo, pa je prišlo do demonstracij, radi katerih je policija množico na pokopališču razgnala.

Policija na pokopališču. Letos je zagrebška policija močno zastražila grob atentatorja Aliagiča ter ni nikogar pripustila, da bi ga ob Vsehsvetih počastil. Vence, ki so bili že prejšnji dan nanj položeni, je vse odstranila. Režim se pač moti, če misli, da se s takimi sredstvi da zatreti spomin na človeka, ki je iz protesta proti krivicam segel po orožju ter tudi svoje življenje izgubil. Čudno je to tudi, ker se eni atentatorji toliko proslavljajo, druge se še pa po smrti v grobu drži z bajoneti.

Utonila v božjastnem napadu. Iz Makol poročajo: Na dan Vseh svetnikov je šla od doma k večernicam Roza Curk. Med potjo jo je vrgla božjast v grabo, v kateri je bilo vode komaj za par prstov, a vendar toliko,

da je revo zalilo v napadu do smrti. Rajna je bila pridno dekle in vzgled vsem drugim.

Polom »Beograjske ujedinjene banke.« Naša država preživlja težko gospodarsko krizo, ki se zlasti izraža v bančnih krahih. Toliko novih bank, kakor pri nas po prevratu, se ni menda ustanovilo v nobeni drugi državi. Vsi ti novi zavodi so večinoma slabi, pa so radi tega v veliki nepriliki radi silnega pritiska velikih bank, ki delajo večjidel v inozemskim denarjem. Poleg tega pa delajo te novoustanovljene banke zelo nerealno, kar vzbuja nezaupanje do njihovega poslovanja ter pospešuje njihovo propast. Pred kratkim smo beležili polom »Balkanske banke«, kateri je hitro sledil krah »Beograjske ujedinjene banke.« Polom zadnje banke je silno iznenadil, ker je bila še nedavno znana kot precej močen zavod. Banka se je prej imenovala »Beograjska meščanska banka«, po fuziji z »Jugoslovansko trgovsko banko« pa si je nadela ime »Ujedinjena banka.« Po preobratu je stala banka zelo dobro, ker je za časa vojske v Solunu zaslužila silno mnogo z dolarji ameriških Slovanov-prostovoljcev, ki so se udeležili vojne na solunski fronti. Z nespreditimi špekulacijami pa je hitro padel njen ugled, da so akcije, ki so še pred par meseci notirale 50—60 din. pri nominalni vrednosti 100 din., pred kratkim padle na 18 din. Glavni udarec pa je zadala »Ujedinjeni banki« »Banca Commerciale Italiana.« »Ujedinjena banka« je namreč prevzela garancijo za nekega grškega trgovca pri filijalki italijanske trgovske banke v Solunu v znesku tri in pol milijona lir. Ko pa je italijanska trgovska banka ugotovila, da ni Ujedinjena banka likvidna, je podvzela korake za sigurnost svojih zahtev. Toda koristi od tega sigurno ne bo imela, ker je ugotovljeno, da so člani vodstva Ujedinjene banke svoj denar na skrivnem spravili na varno. Banka je izdala tudi silno mnogo nepokritih čekov, ki presegajo vrednost njenega premoženja. Polom te banke gotovo ni zadnji, sledilo ji bo še veliko drugih zavodov. Resen pa je ta opomin za upravo, da bolje pazi na poslovanje denarnih zavodov, kajti nič tako ne škoduje državnemu gospodarstvu, kakor bančni polomi.

Strašna železniška nesreča. Proga Zagreb—Beograd je znana radi tega, ker se je na njej dogodilo največ železniških nesreč. Proga je samo enotirna, promet pa je ogromen, ker je to edina direktna vez Srbije z ostalimi prečanskimi pokrajinami. Dne 2. novembra predpoldne se je zgodila zopet strašna nesreča, ki je zahtevala več človeških žrtev. Trčila sta skupaj zagrebški osebni vlak, ki je prihajal iz Beograda in subotški brzovlak, ki je v vozil v Beograd. Nesreča se je dogodila pri postaji Batajnica v bližini Zemuna. Oba vlaka sta vozila s polno paro, vsled silne megle se ni moglo videti, da prihaja po isti progi nasproti vlak, ter da je bilo trčenje neizogibno. Obe lokomotive sta se vsled udarca zarili druga v drugo, ter se kar vspeli kvišku. Poštni vagoni, takoj za lokomotivami in vagoni tretjega razreda so bili pri obeh vlakih čisto razbiti. Žrtev je silno veliko, ker ni ostal skoro noben potnik neranjen. Mrtve so tri osebe, in sicer dva vojaka, ki sta se vozila na dopust in neki dijak, ki se je peljal v Zemun v gimnazijo. Težko ranjenih je 20, lahko pa nad 100 oseb. Takoj po nesreči je prispel iz Beograda pomožni vlak z zdravniškimi vozovi. Rešilno akcijo je vodil osebno prometni minister g. Vešćar Janković. Ranjence so odpeljali v zemunsko bolnico, potniki pa so nadaljevali pot v pomožnih vlakih, ki so privozili na kraj nesreče. Promet na progi je bil en dan ustavljen, da so odstranili ostanke vagonov in lokomotiv.

Muzejsku društvo v Ptuju priredi v sredo dne 11. novembra ob 6. uri zvečer predavanje v Mestnem gledališču. Govoril bo predsednik Zgodovinskega društva v Mariboru g. profesor dr. Franc Kovačič o kulturnih razmerah v Ptuj v 13. in 14. stoletju. Predprodaja vstopnic pri g. Senčarju v gimnaziji.

Vreme. Marsikdo se spominja letos le deževnih dni, solnčnih malo. Poglejmo pa v zapisnik, kakšno je bilo letos vreme od začetka marca do konca oktobra. Marca 27 lepih in 4 deževni dnevi, aprila 14 lepih in 16 deževnih dni, maja 24 lepih in 7 deževnih dni, junija 15 lepih in 15 deževnih dni, julija 22 lepih in 9 deževnih dni, avgusta 25 lepih in 6 deževnih dni, septembra 20 lepih in 10 deževnih dni, oktobra 26 lepih in 5 deževnih dni. Skupno je bilo 173 lepih dni in 72 deževnih. — Torej smo preživeli 101 več lepih kot pa deževnih dni. Z letino smo pa letos prav zadovoljni. Hvala Bogu!

Iz Maribora.

Pri občnem zboru mariborske kmetijske podružnice dne 4. novembra je pri volitvi delegatov zmagala lista pristašev SLS z 51 glasovi. Kandidati JDS in SKS so dobili samo 4 do 5 glasov. Ob začetku zborovanja so imeli pristaši »zdrženih naprednih strank« še precej upanja na uspeh. A ko so prikorakali vrli našinci od Sv. Petra pod vodstvom župana g. Fluherja, so se samostojneži in demokrati polagoma drug za drugim izgubili iz dvorane. Naši so stali trdni in so vztrajali cele tri ure do glasovanja. Vrlo poučno je bilo predavanje šumarskega nadzornika g. Urbasa.

Lovec brez plena. Tajništvo JDS in SKS v Mariboru je razposlalo zadnji teden vsem članom kmetijske podružnice v Mariboru naslednjo okrožnico: »V nedeljo, dne 4. novembra 1923 ob 9. uri dopoldne se vrši v pisarni okrajnega zastopa mariborskega (Koroška cesta št. 26) občni zbor kmetijske podružnice za Maribor in okolico, na katerem bo volitev delegatov za občni zbor Kmetijske družbe v Ljubljani. Velike važnosti je, da dobimo za delegate ljudi, ki imajo smisel za gospodarska vprašanja. Zato vas prosimo, da se sigurno udeležite občnega zbora in volitve delegatov, katero listo

vam spodaj prilagamo. Vsak posamezen glas odločuje. Z odličnim spoštovanjem: Za združene napredne stranke: Vekoslav Špindler, Ing. Vedernjak. — Kandidati združene napredne stranke so: 1. Djuro Džamonja, »Vrt Maribor, Čopova 20. 2. Joško Glaser, vinarški inštruktor Maribor, Maistrova 3. 3. Dr. Radoslav Pipuš, odvetnik in posestnik, Maribor, Sodna ulica 15. 4. Ing. Valentin Petkovšek, strokovni učitelj, Maribor, Vinarska šola. 5. Anton Fras, posestnik, Terčova 15. 6. Ivan Janžekovič, veleposestnik, Lajtersberg 207.« — A vse pisanje in tiskanje Špindlerjevo in Vedernjakovo je bilo zamanj. Samostojneži in demokrati so se vračali brez plena z lovišča.

Denuncijant ne zasluži pardona. V Lipnici službuje kot ravnatelj na tamošnji meščanski šoli g. Ledinegg. Mož ima v bližini Maribora posestvo in ga vidimo večkrat pri nas. Mi bi prav nič ne imeli proti njegovim posetom, ako bi ne bil on sam čisto navaden ovađuh naših ljudi. Ako le more, denuncira našega človeka radi najmanjše nerednosti glede potnega lista in malega obmejnega prometa; a sam je v tem oziru največji grešnik. Zadnje dni smo ga večkrat videli v Mariboru, a niti enkrat se ni zgledil na okrajnem glavarstvu, da bi se bil prijavil ali odjavil. Oblasti bi morale bolj paziti na tega gospoda in tudi njemu vrniti milo za drago. Kdor je dlakocepen denuncijant, mora imeti predvsem sam čisto vest, sicer ne zasluži nobenega pardona in esobito pa še radi tega ne, ker igra kot tuj državlján in zagrizen Nemec ulogo ovađuha. G. Ledinegga si bomo pri prihodnjem obisku v Mariboru ogledali malo natančneje.

Se nimajo dovolj. »Jutro« poroča: Orjuna v Studencih pri Mariboru. Ker vlada noče dovoliti obnovitev mariborske Orjune, so nacionalisti krog Maribora vložili pravila za samostojno Orjuno v Studencih pri Mariboru. Pravila so bila te dni potrjena in se vrši že v kratkem ustanovni občni zbor v Studencih. — Mariborskim orjuncem se ni dovolj, da sta prejela predsednik Orjune Rehar in njen čenik Reja tako občutno kazen, da bo v najkrajšem času pihalo arestantovsko kašo 19 orjuncem in da je ta orjunska družba zapletena v seksualno perversnost, ne, hočejo še iti naprej. Kakor ni bilo tal za pretepaško, razbojniško in moralično perversno Orjuno v Mariboru, bo še manj v Studencih. Oblast mora prepovedati ustanovni občni zbor, da ne bo prešlo do nepotrbnih pretefov in pobojev. Orjunska družba tatov, razbojnikov, pretepačev in nemoralnih izvržkov ne spada tudi v predmestje, ker je bila izbačnjena iz mesta.

Nič se ne zmenijo za prepovedi. Prosветno ministstvo in višji šolski svet sta že izdala na šolska vodstva bogzna koliko okrožnic, ki prepovedujejo dijaštvo nositi znake. Te okrožnice se prečitajo vsako leto srednješolski mladini, ki jih pa seveda ne drži, in to radi tega ne, ker učiteljstvo molče trpi, da mladina izziva s sokolskimi in orjunskimi znaki. Ako greš po mariborskih ulicah, vidiš na prsih vsakega drugega dijaka kak prepovedan znak. Pri nas se organizirana mladina strogo drži prepovedi glede nošenja znakov, a Sokoli in orjunci ne, ker jim daje napredno učiteljstvo potuho. Šolska vodstva v Mariboru še enkrat pozivamo, naj skrbе za to, da se bo dijaštvo držalo ministrskih prepovedi, sicer bomo tudi mi primorani, da bo tudi naša mladina nosila znake.

Seznam v Mariboru bivajočih oseb, katere se sme pozvati kot porotnike po zak. z dne 23. maja 1873. št. 121 d. z. je v načrtu dogotovljen ter v času od 1. novembra do 8. novembra 1923 razgrnjen v mestnem ekspeditu, soba št. 11, da ga vsakdo vpogleda in v istem roku pismeno ali ustmeno ugovarja proti vpisu oseb, ki postavijo niso sposobne za porotnike ali katerih se ne sme vpisati v porotni seznam ali proti temu, da se je po postavi dopuščene osebe izpustilo, ali da uveljavljá razloge za svojo oprostitev.

Praznik katoliškega izobraževalnega društva. Dne 11. novembra na Martinovo nedeljo obhaja Kat. izobraževalno društvo v Lajtersbergu glavni praznik. — Zjutraj ob 6. uri se udeleži društvo z zastavo sv. maše v baziliki Matere milosti. Popoldne priredi v Narodnem domu igro: »Lovski tat« z govorom g. dr. Medveda. Sodeluje tamburaški zbor Katoliške omladine v Mariboru. Vsi prijatelji društva se najprisrčneje vabijo.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

62

Juha ni bila slaba, prijetno je dišala in tudi okusna je bila. Margareta bi se je ne bila branila, če bi bila postrežba snažna. Vzela pa si je kosček kruha in je pila nekoliko vina.

»Čujte, gospod Andrej«, je dejala tovarišu, »ne vidim rada, da stojite! Tudi vi bode te potrebovali svoje moči. Sedite in pokrepčajte se! Naj si mislita ded in babnica o naju, kar hočeta! Meni je pač lahko vseeno, vam pa najbrž tudi.«

Ubogal je ter sedel k Margareti in oba sta se s plemenitim pogumom lotila večerje.

Brogard si menda ničesar ni mislil, vsaj zmenil se ni več za svoja gosta. Postregel jima je in svobodnemu državljanu svobodne republike ni treba, da bi suženjski plazil krog gospode. Starka je oddrsala na svojih okornih coklah iz sobe in dedec je postopal po kotih, slonel tu in slonel tam ter vlekel svojo smrdečo pipo, včasih prav pod nosom plemenite gospe, kakor ima pač pra-

vico svoboden državljani, pred katerim so vsi ljudje enaki.

«Teslo neolikano!» je goved gospod Andrej, ko se je prislonil k mizi in prezirljivo gledal na «prirroklete Angleže».

«Za božjo voljo, Andrej!» ga je mirila Margareta, ko je v pristni britanski jezi stiskal pesti. «Ne pozabite, da ste na Francoskem in v dneh revolucije!»

«Pobil bi ga na tla — tega siroveža!»

«Prosim vas, ohranite ga pri dobri volji, da nama bo odgovarjal. Govoriti morava z njim! Morebiti zveva kaj koristnega.»

«Potrudil se bom. Ampak rajši bi mu dal poskusiti svojo pest, ko pa da bi ga izpraševal! — He, prijatelj, je nagovoril starca po francosko in ga potrepil po rami, «ali kaj pride angleških gostov sem k vam na obisk?»

Brogard je pogledal Andreja čez ramo, potegnil parkrat gostega dima iz pipice — čemu bi se mu naj mudilo z odgovorom? — in je končno dejal:

«Hm — včasih —»

«Kajpak!» je nadaljeval Andrej brezbrizno. «Angleški popotniki in trgovci pač dobro vedo, kje je najti najboljše vince, ej, prijatelj? — No, pa povejte, ta gospa tule bi zelo rada vedela, če ste morebiti videli njenega dobrega prijatelja, nekega Angleža, ki pogosto pride v Calais po opravkih. Visokozrastel človek je in pred par dnevi je potoval tod v Pariz. Gospa je mislila, da ga najde v Calaisu.»

Margareta si ni upala pogledati v Brogarda, bala se je, da mu ne bi njene oči izdale pekoče radovednosti, s katero je čakala na odgovor.

Svobodnemu francoskemu državljanu se seve ni nikoli mudilo z odgovorom. Brogard je malomarno kadil pol minute in nato šele počasi odgovoril:

«Visokozrastel Anglež —? Danes —! Da!»

«Ste ga videli —?» je vprašal Andrej kolikormogoče mirno in brezbrizno, četudi se je moral siloma premagovati, da ni pokazal svojega zanimanja.

«Danes — da!» je mrmral Brogard mrzko. Vzel je Andrejev klobuk s stola poleg sebe, in ga djal na glavo, si popravljaj umazani suknjič in skušal z gizdavimi kretnjami pokazati, da je bil Anglež eleganten človek in bogato oblečen. «Prirroklet arrrrristo, tisti dolgi Anglež —!» je gode.

Margareta je siloma udušila lahen vzklik.

«Percy je bil, — on je bil!» je šepetala. In niti preoblekel se ni!

In v solzah se je smehljala nepremagljivi strasti svojega soproga, ki je bil tako zaljubljen v fine obleke, da jih niti tedaj odložil, ko je šel v smrtno nevarnost.

«Oh ta njegova norost!» je vzdihnila. — «Brž, Andrej, vprašajte ga, kedaj je odšel!»

«Kajpak, prijatelj, je nadaljeval Andrej, še vedno z navidezno brezbriznostjo, «vedno nosi nove, fine obleke, tisti gospod. Ni dvoma, on je, prijatelj tele gospe. In odšel je, pravite?»

«Odšel je, — da. Pa pride nazaj — semkaj. — Naročil je večerjo —»

Naglo je položil Andrej Margareti roko na ramo, — zavpila bi bila v svojim divjem veselju. —

Zdrav je bil, vrnil se bo — videla ga bo — vsak hip utegne priti —

Oh — divje ji je bilo sree —. To je bilo skoraj več nego je mogla prenesti.

«Semkaj —?» je vprašala Brogarda in mož se je v njenih očeh na mah izpremenil v nebeškega poslanca, obdanega s sijajem in bliskem. «Semkaj pravite da bo prišel Anglež, semkaj?»

Razglas.

Ministrstvo trgovine in industrije je dovolilo občini trg Gornja Radgona obdržati štiri letne živinske in kramarske sejme in sicer se ti vršijo: 1. na dan 3. februarja (na Blaževu), 2. na dan 25. maja (na Urbanovo), 3. na dan 10. avgusta (na Lovrenčovo) in 4. na dan 15. novembra (na Leopoldovo) vsako leto. Po dolgih letih se bodo od sedaj naprej živinski in kramarski sejmii zopet redno vršili, kakor svojčas in sicer se vrši: prvi živinski in kramarski sejm dne 15. novembra t. l. na Leopoldovo. Živinski sejm bode na občinskem travniku na Tratah, kramarski sejm pa pri drevoredu in na glavni cesti od Murskega mosta naprej na Spodnjem Crisu. Živinski sejm je za govedo, drobnico in konje, na kramarski sejm pa se lahko pripelje blaga vsake vrste, poljski pridelki, perutnina, lončarska roba itd.

Ker so bili sejmii v Gornji Radgoni svoječasno vedno dobro obiskani in je bil zlasti na Leopoldovem sejmu vedno velik promet, opozarja podpisano županstvo na to vse interese prodajalce in kupce.

670 2—1

Županstvo trga Gornja Radgona, dne 6. oktobra 1923.

Župan: dr. Boezio.

Sobo s pritlikinami in vse pohištvo se proda zaradi odhoda. Naslov v upravnistvu. 673

Dve lepi naki postelji se prodajo v Sodni ulici 23, I. nadstropje št. 4.

Nakovalo, klop z vijaki, velika mizarjska klop z dvema vijakoma, se proda v Novivasi, Radvanjska cesta 10.

Zimska suknja in kompletna moška (Jaquett) obleaka za večjega gospoda, dobro ohranjena, na prodaj. Krčevina, Preprotnikova ulica 197. 671

Duhovnik vpokojenec išče za takoj v Mariboru večjo solčno prazno sobo, eventualno s predsobo. Uprava «Straže». 3—1

Trgovina z mešanim blagom se pod zelo ugodnimi pogoji proda. Obseg: 1 lep trgovski lokal, 3 skladišča, stanovanje. Objekt se nahaja v majhnem mestu, blizu železnice, na najbolj prometnem prostoru, ki ima najlepšo bodočnost. Lokali so pripravljeni za vsako obrt, tudi za večjo trgovino na debelo. Nadaljnji pogoji po dogovoru. Pismene ponudbe pod: «Trgovina» na Aloma Company, Ljubljana.

Zahvala.

Podpisani izrekata najiskrenejšo zahvalo vsem, ki so izkazali svojo ljubezen in spoštovanje najinemu bratu, g. Ljutomer-skemu dekanu

Josipu Ozmeću

v njegovi bolezni in pri pogrebu. Prav posebna hvala gre zastopnikom državnih oblasti in č. gg. duhovnikom, ki so rajnega spremili k zadnjemu počitku. Priporočamo ga v blag spomin.

Ljutomer, 1. novembra 1923.

Marija Ozmec, S. M. Inocencija Ozmec, sestre.

DRVA
premog
OVES
koruzo
OPEKO

trgovsko opravo, auto, šivalni stroj, voz proda

OSET ANDREJ
Maribor, Aleksandrova 57
Telefon 88.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje

Novo došlo!

vseh vrst angleško in češko sukno in drugo manufakturno blago, za jesensko in zimsko sezono. Cene resnično nizke, blago iz priznane najboljših tovarn.

MASTEK & KARNIČNIK, MARIBOR, GLAVNI TRG 16

Vsak naj si ogleda zalogo in prepriča s enkratnim nakupom!

Zadružna gospodarska banka

Podružnica v Mariboru.

Izvršuje vse bančne posle najkrajnjim.

Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu.

Izplača vsako vlogo na zahtevo takoj v gotovini.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.